

Илија Марчетић

Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
Београд
ilijamarcetic@gmail.com

Пастирско-богословска делатност Светог Келестина Првог, епископа римског, против пелагијанског и несторијанског учења (422–432)

*Optaremus quidem, sicuti una est Dei essentia, ita inter omnes qui ubique sunt homines
unam rectae fidei veritatem teneri... Servemus hanc, quia nos servata custodit.
Per hanc firmamentum nostrum Deus est atque refugium.*

(Sanctus Coelestinus I papa, *Epistola ad episcopos eccles. Orient.*, PL 50, 465.
Epistola ad clerum et populum Constantinopolitanum, PL 50, 491)

Сажетак: Богословско-научна тема наведена у наслову бави се личношћу и богословским делом епископа римског Келестина I (422–432), у време када је Римска катедра била чувар весељенске правоверности. Свети Келестин је рођени Римљанин који је за време свог десетогодишњег управљања Црквом на Западу учинио много: званично је осудио Несторијеву јерес на помесном сабору у Риму 430. године, а његовим залагањем отпочела је и хришћанска мисија Светог Патрика (Патрикија) у Ирској. Свети Келестин I је први римски папа који је одлучно иступио против пелагијанаца и врло брзо увидео опасност која је запретила источном делу Цркве од стране Несторијевог учења. Као што је истакнуто, Свети Келестин је одржао помесни сабор у Риму 430. године, на којем је званично, под ауторитетом римског епископа, осуђена Несторијева јерес, што је веома важно са историјског аспекта, јер је историјски догађај који показује да је и пре Ефеског сабора, на једном локалном Римском сабору, несторијанство већ било одбачено као учење стране црквеној правоверности. У излагању је присутан и научно богословски допринос који се огледа у анализи православног богословског умећа Светога Келестина Римског на основу сачуваних извора, односно његових дела.

Кључне речи: аполинаријевство, Логос, вера, ипостас, несторијанство, Оваплоћење, природа, саборност, тројичност, Црква, *communicatio idiomatum*

1. Уводни део

Након времена римских епископа Зосима и Бонифација, Цркву у Италији и престоном граду Риму водио је искусни правоверни епископ Келестин I. Истовремено је водио духовно теолошку борбу против пелагијанства и несторијанства о чему ће такође бити речи у овоме раду. О његовом раном животу немамо много историјских података, осим што знамо да је био син Присков и рођени Римљанин.¹ У току једног временског периода живео је са Светим Амвросијем у Милану. Први помен о њему налазимо у документима римског епископа Инокентија I (401–417) који 416. г. помиње Келестина као ђакона Цркве Божије. Знамо да му је блажени Августин око 418. г. упутио једно писмо, препуно поштовања, што нам сведочи да је Келестин био веома уважаван клирик Римске цркве још пре почетка свог епископства. Опозиционе кругове није имао након избора за епископа Рима. Дакле, епископ Келестин је рукоположен за римског ђакона 416. године, а катедру римских епископа преузео је од Бонифација I 422. године. О томе нам опширно говоре латински извори: *Cum Bonifatius anno 422, Septembris 4 die, ex hac vita migrasset, mox, Augustino teste, Coelestinum in Romana sede Dominus Deus sine ulla plebis suae discissione constituit.*² Написао је значајне посланице, углавном теолошке, али и дисциплинарне природе. Најпознатије су: *Epistola Coelestini papae ad Nestorium*, *Epistola XI Coelestini papae ad Cyrillum Alexandrinum Episcopum*, *Epistola ad Episcopos Galliarum*, *Ad Episcopos Viennensem et Narbonensem provinciam*, *Coelestini Epistola ad Episcopos per Illyricum*, *Ad Episcopos per Apuliam et Calabriam* и чувена *Epistola XIV Coelestini papae I ad clerum et populum Constantinopolitanum* – Келесџинова Посланица клиру и народу Констџанџинопоља у којој он показује духовну бригу за хришћански народ; који је свестан да „има цара, али нема (православног) патријарха“. Ипак бисмо као најзначајније богословско христолошко дело Светога Келестина издвојили *Doмајџски одељак са Римској џомесној сабора 430. г.* – *Fragmentum Dogmaticum, Sermonis quem Coelestinus in consilio Romano habuit adversus haeresim Nestorii.*³

Такође, потребно је имати у виду и велико покровитељство Светога Келестина над мисионарским радом Светога Паладија, Светога Германа и Светога Патрика, просветитеља Ирске.

¹ Coelestinus I papa, *Prolegomena, Notitia libri pontificalis* (Ex Nov. Coll. Concill. Mansi IV, col.453.), PL 50, 407. Idem MANSI, *Amplissima coll. concil. IV, ann. CCCCX–CCCXXXI*, Paris 1902, *Vita, Epistolae et Decreta Coelestini Papae I, Ex Libro Pontificali*, 453–454.

² Ibid., *Notitia Galandii*, PL 50, 409.

³ *Fragmentum, Sermonis quem Coelestinus in consilio Romano habuit adversus haeresim Nestorii*, PL 50, 457–458.

2. Пастирско-богословска делатност Светог Келестина у борби против пелагијанства

Након што је папа Зосима⁴ преминуо 28. децембра 418. године, наследили су га Бонифације⁵ и Евлалије⁶ све до априла 419. године. Некадашњи јурисдикцијски проблеми између папске катедре и северноафричке цркве су се смирили; северноафрички хришћани су показали да папа не би требао да одредбе Сардичког сабора⁷ изједначава са одредбама Никејског (Првог васељенског) сабора, иако је описано папино деловање ублажило многе непријатности на тлу северноафричке цркве.⁸ Оглашавања прекоморских северноафричких епархија, због ширења пелагијанства, су стизала до Рима, а папа Бонифације се трудио да својом способном и доброћудном личношћу ублажи настале немире, нарочито својим оштрим и бескомпромисним ставом према пелагијанцима.⁹ У овом периоду и Црква и царска власт су ујединиле своје снаге против Пелагијеве јереси.¹⁰ Слично као и приликом питања донатиста, хришћански цареви су се трудили да свој ауторитет употребе у спровођењу свих црквених саборских одлука. Непослушни, односно они који нису хтели да се потчине царској власти по питању спровођења одлука ради црквеног мира, су били посматрани као непријатељи државног и црквеног јединства; њихово понашање је санкционисано државним мерама у циљу приклона одредбама власти, као одредбама канона католичанске (васељенске) Цркве. Суочени са насталом ситуацијом која их је због непослушности и јереси искључивала из јединства са Црквом, многим пелагијанцима је послушност Цркви постала милија од побуне против њених одлука. Та нада је нарочито храбрила Аурелија, епископа картагинског, који се оснажио мислима да ако државни челници поштују одредбе

⁴ Зосима, папа – епископ римски, 417–418. г.

⁵ Бонифације, папа – епископ римски, 418–422. године, канонски епископ.

⁶ Евлалије, антипапа, 418–419. г.

⁷ *Сардички сабор*, одржан највероватније 343. г. због питања Аријеве јереси у постникејској епохи.

⁸ Описана ситуација односи се на два проблема између Римске и Северноафричке цркве који су реметили односе међу црквама током понтификата папе Зосиме: 1. Папа Зосим је одлуке Сардичког сабора признавао као легални и непрекинути догматско дисциплински садржај Никејског сабора, док је Црква у Африци јасно разликовала канонске одредбе поменутог сабора те није одлукама Сардичког сабора признавала континуитет одредби Никејског сабора; 2. Папа Зосим је у једном периоду подржао јеретике пелагијанце што је односе између Римске и Картагинске цркве довело до критичних момената. Доласком Бонифација ситуација се променила (коментар аутора).

⁹ Mauro Palmieri, *Pontificia Universitas Lateranensis Institutum Patristicum Augustinianum, Celestino I – Il papa diviso tra controversia nestoriana, pelegianesimo e primato romano*, Roma 2006, 17.

¹⁰ Ibid.

Цркве против пелагијанства ситуација се сигурно мора побољшати; тим пре због принудних делатности царске власти. Аурелије Картагински је, наиме, имао реалних проблема са непослушним делом епископата, који је толерисао пелагијанство и због тога је 9. јуна 419. године обзнањена једна посланица цара Теодосија упућена Аурелију у којој се саветује да сви епископи који су толерисали или чак подржавали пелагијанство морају, царском одлуком, променити своје тврдоглаво и заблудело понашање.¹¹ Ту је експлицитно исказано да се царске мере односе на непослушни клир који прећутно подржава или одбија да се јавно изјасни против идеја пелагијанства. Одбијањем да се призна и потпише одлука која осуђује пелагијанство, постојала је могућност за трајни губитак епископског чина, протеривање из центара епископског седишта и екскомуникација. Аурелије је одлуку против пелагијанства поднео на потписивање својој сабраћи из клира негде око 28. јула 419. године и о томе обавестио Августина, епископа Ипонског.¹² Потребно је истаћи шта се заправо дешавало са пелагијанцима током три године понтификата Бонифација I. Не успева се сагледати у којој мери је он лично учинио и заложио своју енергију против пелагијанства, јер је био веома обазрив по природи, те се понекад задовољавао само са тиме да читав проблем пелагијанства препусти царској власти. И поред тога, све у свему, упркос повременој уздржаности папског седишта, мора се тадашњој Римској цркви признати изузетан значај у борби против пелагијанства. Августин је био веома узнемирен због, понекад, недовољно заинтересоване политике римске епископске катедре, а то се управо односи на папу Бонифација.

Сасвим је евидентно да су северноафричке цркве будно пратиле сваки корак деловања римске епископске катедре. Доласком Келестина на катедру римских епископа, северноафричке цркве била је уздржана, али је убрзо приметила да је изузетан архипастир Цркве у пуној мери спреман да поведе борбу са опасним кривоверним учењима. Пре него што погледамо како је несторијанство узело маха у богословским полемикама, потребно је видети какав је био однос папе Келестина према пелагијанству у поређењу са папама Зосимом и Бонифацијем, како бисмо имали увид у величину богословског и архијерејског профила папе Келестина. То је веома

¹¹ Ibid., 18: „La sanctio imperiale intervenne poco dopo, rimessa probabilmente alle diverse chiese occidentali, essa veniva notificata da una lettera di Onorio e Teodosio, che la qualificò di reccens, ad Aurelio di Cartagine, il 9 giugno 419., essa prevedeva tra le altre cose, la correzione della ostinazione di alcuni vescovi che appoggiavano tacitamente o rifiutavano attaccare pubblicamente le idee pelagiane.“

¹² Ibid: „In particolare, il rifiuto di firmare la condanna sarebbe stato sanzionato dalla perdita perpetua dell' episcopato, l' espulsione dalle città e la scomunica (PL 56, 493). Aurelio inviò ai suoi confratelli il testo da firmare, probabilmente il 28 luglio, e che corrispose ad Agostino.“

битно, јер су се Келестинов и Несторијев став према пелагијанству били узајамно контрадикторни.¹³

Као што је истакнуто, Келестин је изабран за папу римског, након Бонифацијеве смрти, месеца септембра 422. године. Његов избор за епископа римског прошао је без отпора, а у веома тешком времену и за Римску империју и за западну Цркву. Келестин је врло брзо показао свој одлучан, али и веома нежан карактер и то у времену када су пелагијанство, манихејство и још опасније несторијанство, нарушавали духовни мир Цркве, у времену када су варварске хорде упадале на територију већ скоро клонуле Западне империје и угрожавале политички живот и интегритет Западног римског царства, претећи чак и самом престоном граду. Ми видимо Светог Келестина у свим областима црквеног живота: он чува чистоту вере, шаље мисионаре у непрегледне крајеве европског континента, чува црквени поредак и дисциплину. Како је црквена историја забележила, Свети Келестин је имао изузетан и велики углед код многих црквених отаца тог периода, нарочито код Светог Кирила Александријског и Блаженог Августина Ипонског. У почетку Келестиновог управљања западном Црквом, Августин је најпре хтео да буде сигуран да ли ће нови папа бити одлучан у борби против пелагијанаца, што се врло брзо испоставило тачним. Током наредних деценија развиће се велико пријатељство између Келестина и Августина. Тако Августин, око 423. године, пише Келестину о проблемима које има са епископом Антонијем Фесулским у Африци, ословљавајући га са „блаженим и чашћу овенчаним“. „Господину најблаженијем папи Келестину, чашћу овенчаном, дужник његове (папине) милости, Августин упућује поздраве у Господу.“¹⁴ Слично му се обраћају и други епископи северноафричке цркве: „Многољубљеном Господину и часном брату Келестину, Аурелије, Палатиније, Антоније, Тит, Фортунат, Мартин, Јануарије, Опатије, Келтик, Теазије, Викентије, Фортунацијан и они који су учествовали и били у општем афричком сабору у Картагини...“¹⁵ Након што је папа Келестин постао изузетно поштован у Цркви, решавао је и проблеме дисциплинске природе, те је врло брзо, пре појаве несторијанства, упутио једну *Посланицу епископима Илирика* да поштују канонско право Васељен-

¹³ Р. Поповић, *Васељенски Сабори – одабрана докуменџа*, Београд 2007, 84. Такође упоредити са протојереј Јован Мајендорф, *Увод у свейооџачко бојословје*, прев. са руског Д. Лучић, Врњачка Бања 2006, 163.

¹⁴ *Domino beatissimo et debita charitate venerando sancto papae Coelestino Augustinus in Domino salutem, Epistola I Augustini Hipponensis Episcopi ad Coelestinum Papam*, PL 50, 417.

¹⁵ „Domino dilectissimo et honorabili fratri Coelestino, Aurelius, Palatinus, Antonius, Titus, Terentius, Fortunatus, Martinus, Ianuarius, Opatus, Celticus, Theasisus, Vincentius, Fortunatianus et caeteri qui in universali Africano concilio Carthaginis adfuimus“, *Epistola II Concilii Africani ad Papam Coelestinum Urbis Romae Episcopum*, PL 50, 422–433.

ске Цркве и буду у послушности епископу Солуна, у којем је тада боравио папин викар – намесник (апокрисариј). Писма сличне садржине упућена су епископима Виене и Нарбоне које папа упозорава да се придржавају древних црквених канона.

У извесном смислу Свети Келестин I је први римски папа који је одлучно иступио против пелагијанаца или макар без ичијег навођења на тај чин. То је његово самостално дело. Држећи се историјских извора можемо у потпуности тврдити да су за време његовог понтификата пелагијанство и његови следбеници били осуђивани као јерес, односно као јеретици, без обзира на границу јурисдикције или власти. Веома је вероватно да је сам Келестин био иницијатор царског указа из времена Валентинијана III, којим се пелагијанским епископима из Галије налагало да у року од двадесет дана приступе и јавно се одрекну својих заблуда пред тадашњим епископом Арла, Патроклом, док је царски намесник Амасије морао водити рачуна о томе који од епископа и клира ће бити непослушни Цркви, како би били протерани са својих епископских катедре.¹⁶ Осуда од стране Цркве као и државни апарат су на тај начин ослабили пелагијанство, али недовољно. Поуздано знамо да су пелагијанци у Галији и Италији имали симпатизере, чак и међу редовима епископа. Мере које су у овим областима предузимане против њих биле су недовољне и без задовољавајућег ефекта, па чак и упркос царском указу из 425. године. Што се тиче Италије, када је пелагијанац Келестије¹⁷ покушао обнову пелагијанства, папа Келестин је одлучно донео одлуку да се Келестије протера. Келестин је био толико уверен у сопствене одлуке, као и у одлуке појединих претходника, да ника-

¹⁶ „Con molta probabilità inoltre, fu lo stesso Celestino ad ispirare la costituzione imperiale del luglio 425., redatta a nome di Valentiniano III e che ordinava ai vescovi pelagiani della Gallia di recarsi entro venti giorni ad abiurare i propri errori nelle mani di Patrocolo, vescovo di Arles, mentre il prefetto Amasio veniva incaricato di far eseguire l'ordinanza o di bandire i renitenti; passato questo tempo, i refrattari sarebbero stati esiliati. Le condanne ecclesiastiche e la persecuzione poliziesca indebolirono così la resistenza del partito pelagiano“, Pontificia Universitas Lateranensis Institutum Patristicum Augustinianum, Mauro Palmieri, Ibid., 24. Такође упоредити са *Constitutio VII – Valentiniani III ad Amacium PP. Galliarum, De conveniendis per Patroclum Arelatensem episcopi quibusdam Pelagianis*, PL 48, 409.

¹⁷ Келестије – главни следбеник свог учитеља Пелагија, оснивача пелагијанске јереси. Пелагије је у једном историјском тренутку изложио да његово и Келестијево учење није исто. Келестије је у Риму стекао благонаклоност папе Зосиме (417/418), што је блаженог Августина веома забринуло јер је Келестије осуђен као јеретик на сабору у Картагини 412. г. Келестије је, заправо, након пада Рима под власт Визигота 410. г. потражио уточиште у Африци, али се брзо увидело да је јеретик. Сасвим је сигурно да је он у своме кривоверју отишао даље од Пелагија јер је учио да би праотац Аврам и без првородног греха подлегао смрти, да крштење није неопходно свакоме јер Адамов грех нема импликације по Адамове потомке, да су осим Богочовека Христа постојали и други безгрешни људи. Келестије се 429. г. обратио Несторију у Константинопољу да се он заузме код папе Келестина за Пелагија и њега.

ко није хтео да се врати и да поново дискутује о темама које су по питању пелагијанства већ биле решене.¹⁸

Изгледа да само Проспер из Аквитаније¹⁹ сведочи о тешкоћама кроз које је папа пролазио у одржавању чистоте вере у Италији поводом пелагијанства. Врло је вероватно да је након смрти императора Онорија²⁰, за време кратке владавине императора Јована²¹ од 8. децембра 423. до месеца маја 425. године, папа Келестин извршио неки вид ревизије царских докумената који се тичу царске политике према верским дисидентима, односно јеретцима. Повећане прилике за Цркву настале су доласком на власт Валентинијана III²², али је Западно царство све више слабило. Антипелагијанска делатност Проспера из Аквитаније и папе Келестина као и пропелагијанска делатност Јулијана Екланског²³ давале су још прецизнију слику о томе како се правоверно хришћанство имало борити са пелагијанством у поставгустиновској епохи. У Просперовим списима се може пратити нит августиновске теологије, али и деловање Римске цркве и колико она одлучно брани августиновску теологију у Галији. Свети Келестин је, према свему наведеном, био први римски епископ који је одлучно и са потпуном сигурношћу деловао против ширења јеретичког пелагијанства. Келестинова интенционалност према чистоти православне вере биће још више исказана у његовој борби са несторијанском јереси која ће већ на сабору у Риму 430. године бити осуђена. Текст Келестиновог *Доімайскої одељка*, *Fragmentum Dogmaticum*, са истог сабора је од непроцењивог значаја за историју хришћанске Цркве.

¹⁸ Prosperus, *Contra Collatorem* 21, 2: „Unde et venerabilis memoriae pontifex Coelestinus, cui ad catholicae Ecclesiae praesidium multa Dominus gratiae suae dona largitus est, sciens damnatis non examen iudicii, sed solum poenitentiae remedium esse praestandum“, PL 51, 271. Проспер из Аквитаније (390–455) је био црквени хроничар и богословски писац – рођени Аквитанац, вероватно пореклом из галско-римске аристократије. У својим списима се нарочито бори против популарног семипелагијанства постајући ватрени бранилац Блаженог Августина и његове теологије о божанској милости. Касније је постао саветника папе Лава I. Упор. са Robert Benedetto, *The New Westminster Dictionary of Church History*, Volume One, Louisville, Kentucky, 2008, 539.

¹⁹ Mauro Palmieri, *Ibid.*, 25.

²⁰ Флавије Онорије – млађи син цара Теодосија I Великог и његове прве жене Елије Плицидије. Рођени брат Аркадија, цара Источног дела царства. Онорије је био римски цар од 393. (као савладар свога оца) до 395. г.

²¹ Император Јован се третира као цар узурпатор будући да је на власт дошао након Оноријеве смрти без легитимног договора са потомцима Теодосија I.

²² Флавије Плицидије Валентинијан, односно, Валентинијан III – римски цар Западног дела царства од 424/425–455. г.

²³ Јулијан (386–454), епископ Еклана или Екланума у јужној Италији.

3. Свети папа Келестин и његова пастирско-богословска делатност против Несторијеве јереси

Након Кириловог писма Келестину, у којем је на посебно забринути начин тражена реакција римске епископске катедре против Несторијевог јеретичког учења; и након Несторијевог писма Келестину, у којем Несторије отворено одбацује назив „Богородица“ и идеју конкретног оваплоћења Бога; папа Келестин је јавно иступио у одбрану православне христологије.

Свети Келестин је одржао помесни сабор у Риму 430. године на којем је званично, под ауторитетом римског епископа, осуђена Несторијева јерес. Догматски орос Римског помесног сабора, да га тако назовемо, познат је под именом *Fragmentum Sermonis Coelestini papae (Sermonies quem Coelestinus in concilio Romano habuit adversus haeresim Nestorii)*.²⁴ Келестин је први део свог догматског фрагмента почео са присећањем на химнологију Светога Амвросија Миланског²⁵ из које је даље изводио аутентичне христолошке дефиниције које такође повезује са изложеном му христологијом Кирила Александријског:

*Сећам се блаженої сїомена Амвросија у дану рођења Госїода нашеї Исуса Христїа који сав народ обоїаїи једним їласом Боїу їевајући: Дођи, Искуїїшељу народа, који си се їоказао Младенцем (їородом Дјеве), којем се задиви сваки нараїїај, осїајући їакав красно Младенац Божији. Никако није рекао – ‘осїајући їакав Младенац човечији’. Дакле, осећај нашеїа браїїа Кирила їрема којем овде назива Боїородицом – Θεοτόκον – Марију, веома се слаже са – ‘осїајући їакав красно Младенац Божији’. Од Боїа Дјева је їримила Младенца своїа, самої Моћної који је исїуњен свемоїућношћу.*²⁶

У другом и трећем делу свог *Доїмайскої фраїменїїа* са Римског сабора папа Келестин се позива на никејску антиаријанску христологију Светога Иларија из Поатгеа²⁷ који је у преписци са царем Констанцијем писао о божанству Господа Исуса Христа и Његовом Оваплоћењу. Заједно са тим, папа Келестин употребљава мисли једног од својих претходника, папе Дамаса²⁸, како би експлицитно осудио Несторијеву јерес чиме се може рећи

²⁴ *Fragmentum Sermonies quem Coelestinus in concilio Romano habuit adversus haeresim Nestorii*, PL 50, 457.

²⁵ Свети Амвросије, епископ Милана или Медиоланума 338–397. г.

²⁶ *Fragmentum Sermonies*, *ibid.*

²⁷ Свети Иларије из Поатгеа, епископ, средином 4. века. Истакнути борац против аријанске јереси.

²⁸ Свети Дамас, епископ римски и папа, 366–384. г. У својој архипастирској делатности нарочито се залагао за борбу против Аполинаријеве и Македонијеве јереси. Послао је своје легате на Други васељенски сабор у Константинопољу 381. г.

да су то на изванредан начин „анатематизми“ помесног Римског сабора из 430. године:

Иларије, муж ипак оће разборити нарави, иишући Констџанцију цару о Оваилоћењу Господњем овако ишврди: Син Божији, иовори он, иосџао је Бојочовек. И слично ионавља: Бој је иосџао син човечији (Бој је, дакле, иосџао човек, а није човек иосџао Бој) и Божији Син је иосџао син човечији... да се у Њејово име ириклони сваки род од оних који су на небу и на земљи и исјод земље и да сваки језик исјоведи да Исус јесџе Госјод на славу Боја Оца. Исјо ипак ирејходник мој Дамас иишући ејискоју цркве у Анџиохији, Паулину, између остјалој каже: Анаџемиме оно који два сина Божија иризнају, друјој који је рођен од Оца ире свих векова и друјој који је рођен од Дјеве у иримљеном ишелу. Исји Ајосјолској сеђања досјојан муж, сам Дамас, иише у друјој иосланици Паулину: Анаџемиме оно који у Сјасишелу два сина исјоведају, друјој различийој ире Оваилоћења и друјој различийој након иримања ишела од Дјеве и оне који не исјоведају и ире и након ијоја Самоја и Исјој Сина Божијеј, који сам јесџе суиши Хрисјос Госјод – Божији Син који је рођен од Дјеве.²⁹

Келестин је о одлукама сабора убрзо обавестио Светога Кирила којем јасно ставља на знање да је Несторијево учење јавно осуђено као јерес и одступање од праве вере, те моли Кирила да настави да верује и ревнује за праву веру у Господа Исуса Христа: *Ово, брајше љубљени, најисано, светиосји ивојој уирађујемо, да у Госјоду будеш оснажен, исјо ипак дружељубиво и срдачносји ивојој, која се ојледа као у ишјишју Хрисјовом са заишјишном одећом кайоличанској (саборној, васељенској) Православља ради сјада Госјода нашеја Исуса Хрисја, који се ради нас родио и сјада и који је избавио оне у иодземном светиу заробљене у смрји и који је нас ради васкрсао иређеја дана...³⁰* Осудивши Несторијево учење и охрабрујући Кирила, Келестин је сада могао да напише своје мишљење о насталој ситуацији у Цркви и ономе који је постао узрок читаве проблематике – саме Несторију. Све што је било истакнуто пред нама показује да је Келестин врло добро препознао суштину проблема, тим пре што је користио и раније христолошке закључке од оних Отаца који су још у времену аријанских

²⁹ *Fragmentum Sermonies, ibid. Item praecessor meus Damasus scribens ad Paulinum Antiochiae Ecclesiae episcopum inter caetera ait: Anathematizamus eos qui duos filios Dei asscrunt, alterum qui ex Patre ante saecula est genitus, et alterum qui ex assumptione carnis natus est ex Virgine. Item ipse apostolicae memoriae vir Damasus in altera epistola ad Paulinum: Anathematizamus eos qui duos in Salvatore filios confitentur, alium ante incarnationem, et alium post assumptionem carnis ex Virgine, et non eumdem Dei Filium et ante et postea ipsum esse Christum Dominum Dei Filium qui natus est ex Virgine, confitentur.*

³⁰ *„Haec, frater charissime, ad sanctitatem tuam scribenda duximus, ut in Domino roboratus, et familiarem pectori tuo loricam Christi cum scuto catholicae praedicationis indutus, greges Domini nostri Iesu Christi, qui reseratis inferis et morte devicta pro nobis die tertio resurrexit, a persuasionis pessimae pravitate defendas.“* PL 50, 460.

спорова бранили православну христолошку мисао. Видели смо да су то били папа Дамас и Иларије из Поатјеа. Келестин сада одлучно решава да се сопственом љубављу према православној вери, одано, али и војнички дисциплиновано, упусти у преписку са противником. То нам показује чувена по важности *Келесѿинова ѿсланица Несѿорију о зашѿиѿи ѿравославне вере*, *Epistola XIII Coelestini papae I ad Nestorium*. Посланица чија је теолошка и књижевна анализа од велике важности и за историју Цркве и за патристику, открива нам и пастирску трудољубивост, па чак и правну ажурност епископа Келестина, јер он даје Несторију време за покајање у временском трајању од десет дана, што нам аутентично говори о значају богословског лика Келестина I, црквеног пастира и љубитеља чистоте православне христологије. Будући да је ову посланицу споменуо Свети епископ Николај Велимировић и у *Охридском ѿролоју*, у житију Светога папе Келестина, изучавамо најбитније делове посланице у светлу њеног српског превода наводећи и изворни текст на латинском језику, пре чега ће увек следити богословки осврт на наведени део посланице. Овај историјски документ је поднет на увид и тадашњим световним властима, односно римским царевима Теодосију II и Валентинијану III. Папа Келестин је почео са тихим и регуларно умесним тоном какав доликује савесним црквеним архипастирима као што је он:

Љубљеном браћу Несѿорију, Келесѿин. Васељенска вера је све до наших дана насѿавила да живи у свеѿу и ѿсле несѿанка и, овде осуђеној учења Пелаѿија и Келесѿија (dogma Pellagii atque Coelestii) када су их Исѿок и Заѿад заједно ѿбегдили мачем једногласној суда, ѿбегдивши их заједно са свим следбеницима њихових заблуда... Сѿиоѿа дакле, ради долазећих ѿкољењима са којима је наша марљива бриѿа у свему, како њихов Госѿод блаѿоизволи дароваѿи и ѿружѿи, нашу душу је обрадовала весѿи која је дошла до нас о избору ѿебе, који су убрзо ѿѿвргдили оно шѿио су донели наши саслужѿиѿељи који су се налазили ѿамо ѿри избору... Јер, ѿре свеѿа, слава о ѿвом живоѿу је била ѿаква да је ѿвومه досѿојансѿиву завидео сваки сѿѿрани ѿрад, а сада ѿи својим необичним делима ѿѿраш да друѿи беже од ѿебе, ѿако да ранији ѿвоји земљаци ѿо друѿима суде које су они избавили.³¹

³¹ Sanctus Coelestinus I papa, *Epistula XIII ad Nestorium*, PL 50, (469–471), *Dilectissimo fratri Nestorio Coelestinus. Aliquantis diebus vitae nostrae, post nefandum et saepe damnatum dogma Pellagii atque Coelestii, Catholicam fidem quies habuit, quando eos cum suae disputationis sequascibus telo unitae sententiae Oriens Occidensque percussit... Hoc tamen exeunte de saeculo, cum se sollicitudo nostra in tantum, in quantem eius Dominus permisit, extenderet, laetificavit animum nostrum venientium narratio nuntiorum, quam mox firmavit eorum qui interfuerunt ordinationi tuae relatio collectarum, qui tibi testimonii tantum detulerunt in quantum ferri huic debuit qui aliunde videbatur electus. Tanta ante opinione vixisti ut tuus te aliena civitas invideret, tanto nunc horrore vitaris, ut tui in aliis videant qualiter fuerint liberati.*

Папа Келестин је након почетног излагања врло умесно упозорио Несторија на озбиљност и греховност његовог учења о Христу. Келестин је изузетно употребио израз „Бог Логос“, „Deus Verbum“, када је мислио на Јединородног Сина Божијег, намерно, да би указао на чињеницу да је Бог Логос заиста Богочовек Исус из Назарета, а не нека друга ипостас, а Несторијево учење назива богохуљењем и другим-неортодоксним учењем о Богу Логосу³²:

Прекрасан твој њочешак замењен је лошим, како видимо – крајем... У својим њосланицима ти не само да ниси њолико изразио нашу веру колико си изразио себе самој, желећи да даш друго учење о Боју Лојосу, а не оно које садржи васељенска вера... Тако сада ми као судије њреба да дамо суд о њеби и да се суочимо са њвојим новѡтаријама...³³

Келестин је у наставку свога обраћања Несторију оштријим тоном указивао на његово јеретичко удаљавање од исконске вере Отаца. Келестин указује на опасност и грех од погрешног тумачења библијског текста којем је Несторије био склон. Заједно са тим, Келестин упозорава Несторија на неопходно екскомуникацију јеретика из Цркве ради спасења многих и ради чувања и здравог напасања стада Христовог које је Црква. Келестиново психолошко расположење је двојако: он је у исто време и разборит, али и веома сетан и тужан, зато што архиепископ славне Константинопољске цркве не слуша своју у Христу браћу и остаје тврдоглаво доследан своме кривоверном разумевању Светога Писма и отачке православне вере. Келестин се не устручава да Несторијево учење отворено назове изразима „јерес (haeresis)“, „отров под уснама (venenum sub labiis)“, „безбожно учење (imprium constitutum)“. Папа је био принуђен да последњи пут упозори Несторија да уколико не промени своје учење о Христу након Кирилове и папине добронамерне опомене, Црква ће сматрати да је Несторије својом погрешном, страном и јеретичком вером у потпуности одвојен од константинопољске епископске катедре. Савршено разумевање опасности несторијанства је довело епископа римског до тога да упореди јеретичког јерарха са немарним пастиром који растерује стадо Христово за разлику од савршенога Христа који као добри пастир чува и сакупља своје стадо верних следбеника:

Не сматра ли суд Цркве увек и за свакој да је заслужио осуду ако је било њиња одузимао од вере или додавао њој? Јер вера која је њошњуна и јасно њредана нама од сѡране Ајосѡјола не доушњиња ни да се њој додаје, ниѡи да се од ње одузима... Зайѡ, њосле њоѡа, када је наш брајѡ Кирило са две своје њосланице

³² Sanctus Coelestinus I papa, Ibid. Volens de Dei Verbo aliter quam fides habet omnium disputare.

³³ Ibid., 473.

хѣе да ѿе изведе на ѣрави ѣуѣ, ја хоћу да ѿи дам до знања да ѣосле ѣрвоѣ и друѣоѣ њеѣвоѣ убеђивања и након моѣ избличивања, које је како видим већ ѣређе, ѿи си ѣоѣѣуно одвојен од еѣскоѣскоѣ ѣресѣола који ѿи заједно са нама имаш и од своје заједнице хришћана, ако ускоро не ѣоѣравиш своје зло учење, ако се не враѣиши на онај ѣрави ѣуѣ који јесте Христѣос, као шѣо Он зове Себе (Јн. 14, 6). Тешком дрскошћу ѿи си се злобно ѣодиѣа ѣроѣѣв Оноѣа који ѿе је у дому своме ѣосѣавио за верноѣ и ѣамеѣноѣ слуѣу, вишеѣ од свих својих слуѣу, а ѿи си изѣубио блаженсѣво које ѿи је обећано као наѣрада за ѣакво служење; заѣо шѣо ѿи не само да не разносиш храну у ѣраво време неѣо ѣонижаваш оне које је Он сѣекао крвљу Својом и смрћу Својом. Видимо да је оѣров ѣод уснама ѣвојим као шѣо су и речи ѣвоје ѣуне клеѣве и невоље, када бесеѣиш ѣроѣѣв Оноѣа који Сладчајши јесте (qui Snavis est). Где је ѣу ѣасѣирска забринуѣосѣ? Добар ѣасѣир душу своју ѣолаже за овце; а овај, ѣѣ. ѿи, је најамник, који их осѣавља и ѣредаје вуковима (Јн. 10, 11). Шѣа ѿи, будући ѣасѣир, хоћеш ѣоводом овоѣа да ураѣиш? Умесѣо вукова, ѿи сам хоћеш сѣадо Госѣодње да расѣерујеш. Под каквом зашѣѣѣѣом ће оно биѣи безбедно када у ѿеби не види зашѣѣѣѣника већ лудежа? 'И ове', ѣовори Госѣод, 'овце имам које нису од овоѣа сѣада и њих ми је ѣоѣребно ѣривесѣи (Ibid., 16).' Он обећава да ће довесѣи друѣе, а ѿи ѣубиш ѿе које имаш, јер су ѣознаѣи мноѣо-бројни случајеви да нису овце збоѣ ѣасѣира, неѣо ѣасѣири збоѣ небриѣе за овце сѣрадали. 'И ѣлас мој', ѣовори Он, 'чуће' (Ibid.). Збоѣ чеѣа? Да буде једно сѣадо и један ѣасѣир. При Њеѣвом ѣласу овце се скуѣљају у сѣадо, а ѣри ѣвом оне се шѣрају или разбеже.³⁴

А свом клиру Консѣанѣиноѣољске цркве и свима који носе име хришћанско, ми ћемо ѣослаѣи ѣосланице о ѣоме шѣа им је ѣоѣребно чиниѣи... Тако сиѣурно знај да је ѣред нама ѣосѣављено ѣакво оѣређење: ако ѿи не будеш учио о Христѣу Боѣу нашем ѣако како верује Римска, Александријска и сва Васељенска Црква и како је до ѿебе у савршеној ѣравичносѣи веровала свеѣа црква у великом Консѣанѣиноѣољу³⁵ и ако се ѿи у ѣоку десетѣ дана (intra decem dies), смаѣрајући ѣо време од дана када будеш ѣримѣо овај извешѣај, не одрекнеш од нечасѣивоѣ новоѣ учења које ѿежи да ѣодели ѣо шѣо је ѣо сведочансѣву Свеѣѣоѣа Писма јединсѣвено (подразумева се јединственост Ипостаси Христове, комент. преводиоца и аутора), давши ѣакво вероисѣоведанье свечано и ѣисмено, бићеш одвојен од свакоѣ оѣшѣења са Васељенском Црквом.³⁶

Писмени акѣи нашеѣ суда о ѿеби са свим друѣим докуменѣима ми смо ѣослали ѣо сину нашем Посидѣнију ћакону, свеѣѣом архијереју александријском и мојем саѣѣскоѣу, који нам је ѣредао о ѣоме ѣуно сведочансѣво како би он

³⁴ Ibid., 476–477.

³⁵ Ibid., 483 ...*Ut nisi de Deo Christo nostro ea praedices quae et Romana et Alexandrina et universalis Ecclesia tenet, sicut et sacrosancta Constantinopolitanae urbis ecclesia ad te usque optime tenuit...*

³⁶ Ibid., ...*Ab universalis te Ecclesiae catholicae communionem deiectum.*

био наш чувар и извршавајући њо дело, објавио наше ойредељење и њеби и браћи и зайо шїю сви њреба да знаїе њо дело онако како се оно односи њрема свему. Нека ње Бої сачува, најдражи браїе.

Дано у њређој авїустїовској иди, Теодосију и Валенїинијану
узвишеним владарима.³⁷

Убрзо потом, Келестин је показао своје архипастирско старање и бригу за верни народ као и за клир цркве у Константинопољу. Тако је настала по свему изузетна Келестинова архипастирска посланица, сачувана под именом *Epistola IV Coelestini I papae ad clerum et populum Constantinopolitanum*, која је испуњена пастирском бригом, љубављу и смислом за борбу ради очувања правоверне христолошке мисли. Зато је Свети Келестин и написао *Посланицу клиру и народу констїантїнопољском*. Свети Келестин је упутио и посланицу Јовану епископу антиохијском са интенцијом којом указује на снагу јединства Цркве у временима искушења. Келестин је писмо са сличном садржином упутио и „љубљеном преосвештеном брату Кирилу“ којем је изказао изобиље поверења, оданости и братске „саепископске“ љубави.

Како је због одлагања Несторија да јавно и писмено одбаци своје догматске заблуде несигурност црквеног мира постајала све извеснија и како је сасвим било извесно да је Несторије у своме одговору папи наставио да оспорава назив „Богородица“, тврдећи да су називи „Христородица“ и „Човекородица“ ближи библијским списима, папа Келестин је затражио помоћ код световних власти, упутивши писмо цару Теодосију II. У писму је тражио покровитељство Империје над чистотом православне вере. Цар је већ схватио неопходност одржавања новог васељенског сабора, јер је криза у црквеним круговима изазивала општи социјални несклад у престоници источног дела Империје. Хришћански народ је почео да везује свој еклисијални идентитет као лаоса Божијег не више за патријарха, него за цара: „Ми имамо цара, али немамо патријарха (епископа)“. Ефес није случајно изабран за место одржавања Сабора, јер је управо у томе граду била поштована Света Дјева Марија, Богородица, која је према Светоме Предању боравила у том граду. Требало је, осим тога, решити суштинска питања из области христологије и теотокологије.³⁸

Папа Келестин је написао писмо непосредно пред почетак одржавања Трећег васељенског сабора у ком подржава царска настојања да сачува црквени мир, али подсећа цара и на одговорност свих светих људи којима је Бог кроз библијску историју дао у залог да се брину о Његовом народу.

³⁷ Ibid., 484–485.

³⁸ Р. Поповић, *Васељенски Сабори – одабрана докуменїа*, Београд 2007, 85.

Келестинов тон је поново смирен, али и забринут; он верује цару, али се плаши утицаја јеретика, нарочито због њихове географске близине. Ипак, свети епископ Рима на крају посланице исказује своју сигурност у благочестиву побожност императорове душе:

Келестин епископ, Теодосију Августу. Мада би довољно било рећи тио да бриџа ваше милости о заштити православне вере коју ви ради љубави према Христу Богу нашем – Уравнотељу наше Империие, постојећу са свом усрдношћу осуђујући неистину развраћених домаћина и како бисмо увек према томе видели заштити ваше власти, ми знамо да ће царевање уштемељено поштовањем свете вере бити снажно и непоколебиво: складно са тим и свако од нас, према дужности позива јерарха, узима учешће у тој небеској брзи и слави. Зато и ми кроз лица наших посланика представљамо своје присуство на Сабору који сте ви наредили да буде одржан. Усрдно молим вашу побожност сирахом Божијег суда да милост ваша не дозволи никакву неодговориву новину и да не даје никакву помоћ онима који, да би нарушили мир Цркве, иду се да доистину дожанску узвишеност начином људској земној исцртавања. Пишање вере треба за вас да буде важнија ствар од ишњања државе: ваша милост треба да буде више забринута за мир цркава него за безбедност Империие. Јер сва блага ће бити придодата ако пре свега буде сачувано то што је нарочито угодно и пријатно Богу. Авраам је био снажан у вери и цео свет је исцунуо славом своја благовештања. Мојсије, избавио је народа, се наоружао поверењем према Господу против оних које је сматрао одметницима од истинској бојопостовања. Господ је сачувао у царству Давида, цара који је поштовао Његове заповести, а то је и био једини услов за победу над његовим непријатељима. Заштитени вером, постојаношћу и снагом тих примера, ви очувајте, молим вас, благодетно бојопостовање Васељенске Цркве како друштво мишљење не би добило подршку. Јер за блага ваше Империие чини се то што ће се подићи спокојство Цркве и чување свете вере. Те мисли које и како ми знамо и ви најславнији и најсмиренији Августе, имате у вашем срцу, јер се не сумња да у њему постојано јесте присутан Бог; ми се уздамо у ваш августовски слух и по браћи и савесној мојим Аркадију и Пројекцију, као и сапрезвителу моме Филију, које смо ми послали, срдечно молимо вашу благодетност да урадите за Бога то што сами молимо од Њега, јер ми верујемо да ви сами имате икакву жељу у вашем срцу.³⁹

Потребно је споменути да је Свети Келестин осетио још једном потребу да се пре одржавања Сабора поново обрати Светоме Кирилу. Кирило ће водити Сабор и папа је врло добро знао колика му је подршка потребна, управо она која се показује не само као подршка једне помесне, него подршка васцеле Цркве Христове. Келестин је посебно одговорио на Кирилову недоумицу по питању опхођења према Несторијевом односу на

³⁹ *Epistola Coelestini papae ad Theodosium Imperatorem*, PL 50, 511.

саборском процесу, о чему Келестин експлицитно пише да грешнику или болеснику је потребно спасење и опроштај, али само ако он сам то жели. Ако је јеретик упоран у непослушности Цркви, њему је потребан суд, заговара Келестин на основу два ранија васељенска сабора. Кирилу је био потребан братски савет и топла реч да ће и хришћански цар бити покровитељ свете вере, како је Келестин искрено веровао: *Без бојазни се може очекивати мир црква у васељенској вери када видим да се за њу заузимају хришћански владари.*⁴⁰ Као што је познато: Ефески сабор је, након вишенедељних заседања, осудио Несторијево учење, а проблем са Јованом Антиохијским је решен *Томосом сједињења*. На Сабору је посебно била разматрана *Друја Кирилова посланица Несторију* као документ од великог догматског значаја. Келестин је био егзалтиран исходом Саборских одлука, а нарочито се трудио да зближи мишљења Кирила Александријског и Јована Антиохијског. Узбуђен због тријумфа православне христологије, Келестин је написао Ефеском сабору епископа посебну посланицу чије фрагменте, због њеног изузетног значаја за црквену историју и патристику, износимо:

Келестин Епископ, Светиome Сабору сачињеном у Ефесу.

На послетку, треба да се радујемо због пресецања зла, на послетку ми смо дужни да кажемо – Десница твоја Господе, се прославила у цркви, десна рука твоја Господе је победила непријатеља. Јер стварно поштирање непријатеља које примећујемо, према речима Давида, је да су уста њихова лажљива (Пс. 62, 12). Извршићеш ли твоје праведно дело, заједно са собом, ми видимо и вас, верне слуге Божије; ви предано бринући према речима Апостола Павла 'не о соистивеном' него о 'ономе што је у Христу Исусу' (Фил. 2, 3), завршисте дело Господње... Ово говорим победницима и онима који у борби са непријатељем њему суирушавља веру која је победила свей, према речима Светиог Апостола Јована (1 Јн. 5, 4). Пишем вам као личностима које су према речима божанског ошкровења као Оци познали Првоначалника и који су као младићи, будући силни и имајући у себи реч Божију, победили лукавог (1 Јн. 2, 13–14). Захваљујући свим учесницима, нисмо сумњали у такав исход ствари. У души својој ми смо сачували сигурност у победу видећи да је на вама власт божанског суда и веома добро знајући да сте ви, према речима пророка, преизнашли 'сабрање лукавих' и са нечаснима нисте седели (Пс. 22, 5). Из таквог извештаја преко верних синова наших и бољољубивих људи, презвитера Јована и ђакона Епифанеја, ми смо сазнали за праведно збацивање (Несторија) и још праведније уздизање (Максимијана).⁴¹

⁴⁰ *Epistola Coelestini I ad Cyrillum Alexandrinum Episcopum, Quando pro hac elaborare Christianissimos principes sic videmus*, PL 50, 501.

⁴¹ *Coelestini papae post damnationem Nestorii ad sanctam Synodum Ephesinam Scripta*, PL 50, 537–538.

Епископ Келестин је, охрабривши још једном константинопољску паству Цркве Божије и дајућу патријарху Максимијану подршку и љубав истинског у вери сабрата и саепископа, могао да делује спокојно у утврђењу православне христологије у целој хришћанској Империји. Један од његових последњих актова јесте послање Светога Патрика у Ирску. У свим својим деловањима као епископ Римске цркве, Свети Келестин се показао као изврсни ревнитељ за православну веру. Он зрачи својом ревношћу. У последњим месецима свога епископства обновио је Богородичину цркву, у делу Рима по имену *Trastevere* који је веома пострадао услед визиготских напада. Делове ранохришћанске катакомбе Свете Прискиле украсио је дидактичним фрескописима који представљају рад и теолошку поруку Трећег васељенског сабора. Тачан датум његовог пресељења Господу није познат, али је познато да је у питању 432. година. Његов спомен у Православној цркви је 21/8. априла, дана када је његово тело постављено у римску катакомбу Свете Прискиле, коју је украсио и оставио будућим хришћанским покољењима да сведочи о још једној важној историјској епохи у којој је чистота вере однела победу над искушењима.

4. Закључак

Почетком V века Црква се још једном нашла у опасности од ширења кривоверног учења. Овога пута је проблем био појачан тиме да је заговорник нове јереси био архиепископ царскога града. Свака од великих помесних цркава пентархијског устројства реаговала је на сопствени начин, како је најбоље умела. То су свакако Александријска и Римска црква, али не смемо заборавити да можемо слободно рећи и Константинопољска црква, која је прва устала против јеретичког кривоверја у лицу верног народа, тако да Несторије више и није представљао своју паству. Зато бисмо можда слободно могли рећи, према теологији Светога Апостола Павла по којој је цео народ Божији „царско свештенство“, да је и народ Божији у Константинопољу реаговао веома јасно и смело против виновника кривоверја. Што се тиче Антиохијске цркве, већ смо видели да је ту настао проблем самом чињеницом што је Несторије ученик Антиохијске богословске школе, те је представницима Антиохијске цркве требало више времена да у потпуности разумеју проблем око несторијанства. Ту долази до изражаја веома важна миротворна делатност Римске цркве на челу са Келестиновим легатима, чији смо значај личности и богословља истакли, проучили детаљно и потврдили. Као прво, Келестинови легати, иако каснећи на почетак сабора, прихватају све његове одлуке, јер је проблем још раније био јасан и јерес је осуђена на помесном сабору у Риму. И после тога, ми видимо да се Келестин залаже за

црквени мир са Јованом Антиохијским и другим источним епископима, чиме је још више појачана историјска улога Римске катедре у решавању насталих црквено политичких конфликта. Свети Келестин је заиста показао своју солидарност према Кириловој личности (и богословљу, што је веома важно), а то потврђује да је Кирилова вера и Келестинова вера – истоветна вера, те она уистину сведочи Оваплоћење једне и неподељење Личности Бога Логоса–Спаситеља човечанства, који ће у својој вечној Личности прихватити људску природу у потпуности како би је спасао и обожио.

Примљено: 28.6.2011.

Прихваћено: 17.10.2011.

Summary: This theological-scientific topic has the main aim to consider the theological deeds of the Roman bishop Saint Celestine I (422–432 A. D.) and his personality in time in which Roman patriarchate was the pleader of the true Orthodox faith. Saint Celestine is a native Roman who performed great achievements in the time of his episcopal leadership at the Western Church: He officially criticized Nestorius's heresy at the local council in Rome in 430, and owing to him the Christian evangelization of Ireland began by Saint Patrick's mission. In the same time, he fought a strong theological battle against pelagianism which will be discussed in this study. We might say, that Pope Celestine I was the first Roman bishop who firmly stepped out against pelagianism and nestorianism. Taking into account the historical sources, we can be absolutely be sure that pelagianism and its followers were condemned in time of his pontificate regardless of the border of jurisdiction or ecclesiastical authorities. A very peaceful historical period marks the beginning of the reign of emperor Valentinianus III at the Western Church, but at the same time the Western Roman Empire began to decline. It is very important to point out Celestine's spiritual fight against nestorianism in those difficult times when this heresy began to spread at the end of his pontificate. Nestorius speaks about the Nicene dogma of Incarnation in a way that incarnation is only the birth of „Jesus the man“ not the true Incarnation of God Logos as One Person of the Holy Trinity. This is the reason why Nestorius rejects the widespread term „Mother of God“ (Theotokos) and he does not want to accept the idea that God is incarnated from a Virgin, but only a man from Nazareth, because they are, according to Nestorius, two different persons. Saint Cyril of Alexandria reacted immediately and he wrote an Epistle to pope Celestine. Christology of St. Cyril of Alexandria was so precise in an Orthodox context, that it is clear that he teaches about the one undivided Person of the Christ who has both divine and human attributes. Pope Celestine considered Nestorius's thought as a heretical danger to the true faith of the Eastern Church. The victory over Nestorius's teaching was conciliarly declared on the Third Ecumenical Council in Ephesus in 431 A. D. where Saint Celestine sent his own delegates.

Key words: Apollinarianism, Logos, faith, hypostasis, nestorianism, incarnation, nature, conciliarity, triadicty, communicatio idiomatum